

Жаш окумуштуулардын сынагыны өткөрүү тартиби жөнүндө ЖОБО

1. Жалпы жоболор

1.1 Бул Жобо жылдын мыкты жаш окумуштуулардын сынагын уюштуруу жана өткөрүү тартибин аныктайт (мындан ары - Сынак).

1.2. Жобо жаш изилдөөчүлөрдүн жана илимпоздордун илимдин түрдүү тармактарындагы илимий ишмердүүлүгүнө түрткү берүү максатында иштелип чыккан.

1.3. Сынактын максаттары:

- 1) жаш изилдөөчүлөрдүн жана окумуштуулардын арасында илимий изилдөөлөрдүн активдүүлүгүн жогорулатуу;
- 2) жаш изилдөөчүлөрдү жана окумуштууларды илимге кызыктыруу жана тартуу;
- 3) жаш изилдөөчүлөрдүн изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарын таануу;
- 4) жаш изилдөөчүлөрдүн жана окумуштуулардын илимий-изилдөө ишмердүүлүгүн, ошондой эле, алардын ишинин жыйынтыктарын жайылтуу;
- 5) илим, билим берүү жана бизнес тармактарында байланыштарды түзүү.

2. Сынакты өткөрүүнүн тартиби

2.1. Сынак төмөнкү принциптердин негизинде өткөрүлөт:

- 1) ачык-айкындуулук;
- 2) катышуучулардын тең укуктуулугу;
- 3) объективдүүлүк;
- 4) илимий этиканы сактоо;
- 5) илимий изилдөөлөрдүн пайдалуулугу жана натыйжалуулугу.

2.2. Сынакка 35 жашка чейинки курактагы илимий даражасына карабастан Кыргыз Республикасынын жарандары - жаш изилдөөчүлөр жана окумуштуулар катыша алышат.

2.3. Сынакты Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги (мындан ары КР ББИМ) жана КР ББИМдин Жаш окумуштуулар жогорку кеңеши (мындан ары ЖОЖК) өткөрөт.

2.4. Сынак боюнча маалымат КР ББИМдин расмий баракчасында жайгаштырылат.

Өтүнмөлөр Сынак расмий жарыяланган күндөн тартып 30 календардык күндүн ичинде кыргыз, орус жана англис тилдеринин биринде кабыл алынат.

Өтүнмөлөр онлайн кабыл алынат. Өтүнмөлөр билим берүү жана илим

чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан белгиленген Сынакты өткөрүү мөөнөтүнө ылайык кабыл алынат.

2.5. Сынакка өтүнмөлөр 1, 2 жана 4-тиркемеге ылайык doc/docx форматында тиешелүү документтерди тиркөө менен берилет.

Туура эмес толтурулган өтүнмөлөр каралбайт. Сынакка катышуу кайрылуусун четке кагуу жөнүндөгү чечим өтүнмөнүн ээсине жазуу жүзүндө билдирилет.

2.6. Катышуучулардын өтүнмөлөрүн баалоо сынак комиссиясы тарабынан жүргүзүлөт.

2.7. Жеңүүчүлөр 2, 4, 6-тиркемелерге ылайык Сынактын жыйынтыгынын негизинде аныкталат.

Сынактын жеңүүчүлөрүнө дипломдор жана КР ББИМ тарабынан белгиленген сыйлыктар ыйгарылат.

2.8. Сынак «Жылдын эң мыкты илимий макаласы», «Жылдын мыкты жаш окумуштуусу», «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» деген үч номинация боюнча өткөрүлөт.

2.9. Катышуучулар сынактын бардык номинациялары боюнча өтүнмө бере алышат, бирок бир гана номинация боюнча жеңүүчү атала алышат.

3. Номинациялардын критерийлери

3.1. «Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясы боюнча Сынак өз алдынча изилдөөнүн жыйынтыгы болгон жана тиешелүү билим тармагында билимди кеңейтүүгө олуттуу салым кошкон илимий макалалардын арасында өткөрүлөт.

3.1.1 «Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясына Сынак акыркы календардык жыл ичиндеги эл аралык Scopus жана Web of Science журналдарында жарыяланган макалалардын арасында өткөрүлөт.

3.1.2 «Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясына катышуу үчүн макалалар 1-тиркемеге ылайык жиберилет.

3.1.3. «Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясына упайлар 2-тиркемеге ылайык ыйгарылат.

3.2. «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» номинациясы боюнча Сынак илим тармагына карабастан, ар кайсы чөйрөлөрдө жаңы, креативдүү жана натыйжалуу ыкмаларды колдонуу менен коомдун актуалдуу маселелерин чечүүгө багытталган илимий долбоорлордун арасында өткөрүлөт.

3.2.1. Илимий долбоордун талаптары:

- 1) Жогорку социалдык: коомдун бакубаттыгын сезилерлик жакшыртат;
- 2) Инновациялык: жаңы технологияларды жана ыкмаларды колдонуу менен учурдагы көйгөйгө жаңы чечимди сунуштайт;
- 3) Реалдуу: өлчөөгө боло турган жана ишке ашыруу мөөнөттөрү аныкталган так планы жана конкреттүү натыйжалары көрсөтүлүшү шарт;
- 4) Туруктуу: иш жүзүндө сыналган;

5) Экономикалык жактан негизделген: чыгымдары менен кирешелери эсептелген, коммерциялаштыруу мүмкүнчүлүгү бар;

б) Перспективдүү: узак мөөнөттүү өнүктүрүү жана жайылтуу, кызматташтыкты кеңейтүү мүмкүнчүлүктөрү бар.

3.2.2. «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» номинациясы боюнча Сынак жаш изилдөөчүлөр, окумуштуулар же иштеп чыгуучу топтордун арасында өткөрүлөт. Команданын мүчөлөрүнүн саны чектелбейт.

3.2.3. «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» номинациясына катышуу үчүн акыркы календардык жыл ичиндеги илимий долбоорлор сунушталат.

3.2.4. «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» номинациясына катышууга өтүнмө 3-тиркемеге ылайык жиберилет.

3.2.5. «Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоору» номинациясы боюнча упайлар 4-тиркемеге ылайык ыйгарылат.

Ар бир категория комиссиянын мүчөлөрү тарабынан белгиленген шкалага ылайык бааланат, бардык критерийлер боюнча упайлардын суммасы жыйынтыктоочу упайды берет.

3.3. «Жылдын мыкты жаш окумуштуусу» номинациясы боюнча Сынак иш-аракеттеринин жыйынтыгы өлкөнүн жетишкендиги, кенчи боло турган жаш окумуштуулардын арасында өткөрүлөт.

3.3.1. «Жылдын мыкты жаш окумуштуусу» номинациясына катышуу үчүн жаш окумуштуунун Сынактын датасына чейинки акыркы жылдагы жетишкендиктери көрсөтүлөт.

3.3.2. «Жылдын мыкты жаш окумуштуусу» номинациясына катышуу үчүн өтүнмөлөр 5-тиркемеге ылайык жиберилет.

3.3.3. «Жылдын мыкты жаш окумуштуусу» номинациясына упайлар 6-тиркемеге ылайык ыйгарылат.

3.3.4. Жыйынтык жаш изилдөөчүнүн, окумуштуунун илимий ишмердигинин натыйжалуулугу боюнча критерийлерге ылайык жогоруда көрсөтүлгөн бардык упайларды кошуу аркылуу эсептелет.

4. Сынактык комиссия

4.1. Сынакты өткөрүү үчүн КР ББИМдин башчысынын жетекчилиги астында илимий коомчулуктун өкүлдөрүнөн так санда сынактык комиссия түзүлөт.

4.2. Сынактык комиссиянын катчысы добуш берүү укугуна ээ эмес.

4.3. Сынактык комиссия Сынак өткөрүү мөөнөтүнүн ичинде иштейт.

5. Апелляция

5.1. Катышуучу/лар сынактык комиссиянын чечимине макул болбогон учурда, апелляция үчүн КР ББИМдин жетекчисинин атына арыз берүүгө

укуктуу.

5.2. Апелляцияга арыз келип түшкөн учурда КР ББИМдин жетекчиси сынактык комиссиянын курамын 70% жаңылайт жана 3-5 күндүн ичинде арыз ээсинин документтерин кайрадан карайт.

5.3. Жаңыланган сынактык комиссиянын чечими акыркы болуп саналат жана андан ары апелляцияга берилбейт.

6. Жыйынтыктоочу жоболор

6.1. Сынактык комиссиянын жыйналыштары протоколдор менен таризделет. Сынактык комиссиянын чечимдери КР ББИМдин буйругу менен таризделет.

6.2. Добуш берүүдө добуштар тең болуп калган учурда жыйналышта төрагалык кылган адамдын добушу чечүүчү болуп саналат.

6.3. Сынактын жеңүүчүлөрүнүн тизмеси КР ББИМдин расмий баракчасында жарыяланат.

6.4. Сынактын жеңүүчүлөрүн сыйлоо аземи Илим күнүнө арналган салтанатта өткөрүлөт.

**«Жылдын эң мыкты илимий макаласы»
номинациясы боюнча Сынакка өтүнмө**

«Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясы боюнча Сынак				
Аты-жөнү	Иштеген/окуган жери		Жашы	E-mail/Тел
Макаланын аталышы	Журналдын аталышы	Авторлордун саны	Журналдын импакт-фактору	
			Web of Science	SCOPUS

* Өтүнмө макаланын pdf форматындагы файлы менен бирге жөнөтүлүшү керек.

**«Жылдын эң мыкты илимий макаласы» номинациясы боюнча
упайларды ыйгаруу формуласы**

IF > 0,2 болгон учурда $K = A * IF / N$

IF < 0,2 $K = 6 / N$

Бул жерде: K - упайлардын саны;

IF - журналдын импакт-фактору;

A - коэффициент: 45 - Scopus, Web of Science базаларында Q3 квартилинен төмөн эмес журналдарда жарыяланган макалалар үчүн, 30 - импакт фактору 0,2ден төмөн эмес резенцияланган басылмалардагы макалалар үчүн; N - авторлоштордун саны. Авторлоштордун саны бдан көп болгон учурда, N бга барабар деп кабыл алынат.

Упайларды эсептөөдө Journal Citation Reports базасы боюнча журналдын импакт-фактор көрсөткүчү камтылат.

«Жылдын эң мыкты инновациялык социалдык долбоора» номинациясы боюнча Сынак					
Аты-жөнү (эксперттер жана үйрөнчүктөр)	Долбоордун аталышы	Илимдин тармагы		Долбоорду тандоонун негиздемеси	
Долбоордун социалдык мааниси	Жаңылык, оригиналдуулук, уникалдуулук	Илимий негиздүүлүк	Илимий база		
			Биздин макалалар жана отчеттор (шилтеме)	Цитата лар жана шилте мелер (илими й коомчу лук бизди кантип колдой т)	Конфер енциял ар жана симпоз нумдар (бизди уккан жерлер)
Жетишкенди ктер жана ийгиликтер (ишке ашыруу акты, патенттер) Тажрыйба жана жетишкенди ктер: биз сыймыктанг ан нерсе	Бюджет жана каржылоо: дүйнөнү өзгөртүү канча турат, каржы ресурстары	ЖМКларда, социалдык тармактарда чыккан кабарлар, колдонуучулард ын пикирлери		Кантип өсүп жатабыз (масштаб)	
Күтүлгөн ийгилик көрсөткүчү Ресурстар: иштөө үчүн бизге эмне керек	Божомолдор жана пландар	Күтүлгөн натыйжалар			

**“Эң мыкты инновациялык социалдык долбоор” номинациясы
боюнча упайларды ыйгаруу**

1. Жаңылык жана оригиналдуулук (15 упай)

0-5 упай: Идеянын учурдагы чечүү жолдорунан эч кандай ачык-айкын айырмасы жок.

6-10 упай: Идеянын айрым инновациялык тараптары бар, бирок буга чейин жарым-жартылай изилденген.

11-15 упай: Идея толугу менен жаңы жана оригиналдуу, учурдагы чечүү жолдорунан олуттуу айырмаланат.

2. Илимий негиздемеси (15 упай)

0-5 упай: Илимий негиздемеси жетишсиз же жок.

6-10 упай: Илимий негиздемелер берилген, бирок андан ары өнүктүрүүнү талап кылат.

11-15 упай: Илимий негиздеме толук келтирилген, ишенимдүү булактар жана изилдөөлөр менен тастыкталган.

3. Басылмалар жана жарыялануу (10 упай)

0-3 упай: Долбоор илимий жана медиа булактарында дээрлик жарыяланган эмес.

4-7 упай: Долбоор бир нече булактарда жарыяланган, бирок олуттуу эмес.

8-10 упай: Долбоор илимий басылмаларда жана ЖМКларда активдүү жарыяланган.

4. Күтүлгөн натыйжалар (15 упай)

0-5 упай: Натыйжалар белгисиз же күмөндүү.

6-10 упай: Натыйжалар ачык-айкын, бирок аларды ишке ашыруу кошумча кадамдарды талап кылат.

11-15 упай: Күтүлгөн натыйжалар так сүрөттөлгөн, ишке ашыруу мүмкүнчүлүгү бар жана олуттуу таасир берет.

5. Пайдалуулук жана коомго таасири (20 упай)

0-7 упай: Долбоордун пайдалуулугу же коомдук таасири минималдуу.

8-14 упай: Долбоордун потенциалдуу пайдалуулугу жана таасири бар, бирок ырастоону талап кылат.

15-20 упай: Долбоор коомго олуттуу оң таасирин тийгизип, маанилүү коомдук маселелерди чечет.

6. Натыйжалуулук (10 упай)

0-3 упай: Олуттуу натыйжаларга жетишилген эмес.

4-7 упай: Жарым-жартылай натыйжа алынган, бирок чектөөлөр бар.

8-10 упай: Натыйжаларга толук жетишилген жана жогорку деңгээлде ишке ашырылган.

7. Патенттер жана интеллектуалдык менчикти коргоо (5 упай)

0-1 упай: Патенттер же укуктар жок.

2-3 улай: Убактылуу патенттер же интеллектуалдык менчикке өтүнмөлөр бар.

4-5 улай: Катталган патенттер же таанылган интеллектуалдык менчик укуктары бар.

8. Ишке ашыруу акты (10 улай)

0-3 улай: Долбоор ишке ашырылган эмес же жарым-жартылай ишке ашырылган.

4-7 улай: Долбоор айрым аймактарда же чектелген масштабда ишке ашырылган.

8-10 улай: Долбоор ийгиликтүү ишке ашырылган жана олуттуу масштабда иштеп жатат.

9. Команданын курамы жана квалификациясы (5 улай)

0-1 улай: Команданын олуттуу тажрыйбасы же квалификациясы жок.

2-3 улай: Командада белгилүү тажрыйба бар, бирок көп эмес.

4-5 улай: Команда жогорку деңгээлдеги квалификацияга жана тиешелүү тармакта тажрыйбага ээ.

**«Жылдын мыкты жаш окумуштуусу»
номинациясы боюнча Сынакка өтүмө**

«Жылдын мыкты жаш окумуштуусу» номинациясы боюнча Сынак			
Аты-жөнү	Иштеген/окуган жери	Жашы	Е-mail/Тел
Эл аралык конференцияларга, семинарларга жана тренингдерге катышуу			
Аталышы	Жери/Мекеме	Дата	Баяндаманын аталышы
Конференция:			
Семинар:			
Тренинг:			
Улуттук конференцияларга, семинарларга, тренингдерге катышуу			
Аталышы	Жери/Мекеме	Дата	Баяндаманын аталышы
Конференция:			
Семинар:			
Тренинг:			
Долбоорлорго, гранттарга жана ишкердик келишимдерге катышуу			
Аталышы	Жери/Мекеме	Мөөнөтү	Катышуучунун статусу (аткаруучу, жетекчи)
Интеллектуалдык менчик объекттери (патенттер, лицензиялык келишимдер, чакан инновациялык ишканалары башкаруу)			
Аталышы	Жери/Мекеме авторлору	Алган жылы	Каттоо маалыматтары
Монографиялар			
Аталышы	Басмакана	Чыккан жылы	Катышуучунун статусу (биринчи автор, авторлош)
Китептер			
Аталышы	Басмакана	Чыккан жылы	Катышуучунун статусу (биринчи автор, авторлош)
Окуу-методикалык басылмалар			
Аталышы	Басмакана	Чыккан жылы	Катышуучунун статусу (биринчи автор,

			авторлош)

* Жогорудагы жетишкендиктерди тастыктаган бардык документтердин көчүрмөлөрү (сертификаттар, сыйлыктар, дипломдор, монографиянын негизги жана биринчи беттери, китептер жана окуу-методикалык басылмалар) катышуучунун өтүнмөсү менен бирге жөнөтүлүшү керек.

**«Жылдын мыкты жаш окумуштуусу»
номинациясы боюнча упайларды ыйгаруу**

1. эл аралык конференциялардагы ар бир баяндама үчүн – «2» упай (тастыктоочу документтер: диплом, сертификат, программа, баяндаманын тексти);

2. улуттук конференциялардагы ар бир баяндама үчүн – «1» упай (тастыктоочу документтер: диплом, сертификат, программа, баяндаманын тексти);

3. долбоорлорго, гранттарга жана ишкердик келишимдерге ар бир катышуу үчүн - «2» упай (буйруктан, келишимден, долбоордун жыйынтыгын ишке ашыруу актынан көчүрмө ж.б. тастыктоочу документ).

Долбоорду жаш окумуштуу өзү жазса – «3» упай;

4. интеллектуалдык менчик объекттери үчүн (ойлоп табууга патенттер, компьютерлерге автордук күбөлүктөр, эмгекке автордук укук, лицензиялык келишимдер, чакан инновациялык ишканалары башкаруу) «3» упай;

5. монография үчүн – «5» упай, окуу-методикалык басылмалар үчүн - ар бири «3» упай, мында биринчи авторлорго артыкчылык берилет.

6. Scopus, Web of Science тарабынан индекстелген Q3 квартилинен төмөн эмес журналдарда жарыяланган 2 илимий макала - «9» упай.

7. диссертациясын коргогону үчүн - «10» упай.¹

¹ Эскертүү: конкурстук комиссия адамдык факторду жокко чыгаруучу кошумча тандоо критерийлерин киргизүү укугун өзүнө калтырат. (Мисалы: Хирш Индекси)